

УДК 378.018.43:004

[https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-7\(35\)-839-854](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-7(35)-839-854)

Красюк Юлія Миколаївна кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри інформатики та системології, Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана, Берестейський просп., 54/1, м. Київ, 03057, тел.: (044) 503-86-00, <https://orcid.org/0000-0003-4349-3119>

Сільченко Марина Валеріївна кандидат економічних наук, доцент, проректорка з науково-педагогічної роботи та цифрової трансформації, Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана, Берестейський просп., 54/1, м. Київ, 03057, тел.: (044) 458-00-73, <https://orcid.org/0000-0003-4929-2561>

Кучерява Тетяна Олексіївна кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри інформатики та системології, Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана, Берестейський просп., 54/1, м. Київ, 03057, тел.: (044) 503-86-00, <https://orcid.org/0000-0001-8833-9153>

Ніколенко Лариса Анатоліївна кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри інформатики та системології, Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана, Берестейський просп., 54/1, м. Київ, 03057, тел.: (044) 503-86-00, <https://orcid.org/0000-0003-2721-9646>

Супрунюк Галина Михайлівна старший викладач кафедри інформатики та системології, Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана, Берестейський просп., 54/1, м. Київ, 03057, тел.: (044) 503-86-00, <https://orcid.org/0000-0001-7953-8257>

ДИСТАНЦІЙНА ФОРМА ЗДОБУТТЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ: ДОСВІД ПРОВАДЖЕННЯ ТА НЕОБХІДНІСТЬ У ТРАНСФОРМАЦІЇ

Анотація. Дистанційна освіта з кожним роком набуває все більшого розвитку за усіма своїми напрямками: відкриті масові онлайнові курси, короткострокові програми, дистанційна форма здобуття вищої освіти. Така затребуваність пов'язана як із надшвидким переходом до дистанційної освіти з початку пандемії COVID-19, так і з надзвичайно актуальним щодо безпекових умов форматом навчання за умов воєнного стану (підтверджено даними щодо вступних компаній за останні роки на сайті Єдиної державної електронної бази з питань освіти).

Авторами проведений аналіз переваг та недоліків дистанційного навчання за результатами наукових досліджень, на підставі власного майже десятирічного досвіду провадження дистанційної форми здобуття вищої освіти в Київському національному економічному університеті імені Вадима Гетьмана та ознайомлення з кращими європейськими практиками в організації дистанційної освіти в рамках участі у проєкті ERASMUS+DEFER «Distance Education for Future: best EU practices in response to the requests of modern higher education seekers and labor market» (Дистанційна освіта для майбутнього: кращі практики ЄС у відповідь на запити здобувачів сучасної вищої освіти та ринку праці). За результатами дослідження в даній статті авторами окреслена оновлена концепція організації освітнього процесу на дистанційній формі здобуття вищої освіти, за якої передбачена не тільки асинхронна, а і регулярна синхронна взаємодія між учасниками освітнього процесу. Також авторами описана модель її реалізації на рівні формування навчальних планів освітніх програм, які реалізують навчання за дистанційною формою, що враховує оптимальне співвідношення синхронної та асинхронної взаємодії, наведені приклади розподілу в навчальних планах навчальних годин, що відводяться на заняття у синхронному та асинхронному режимах, та запропоновані схеми формування графіку освітнього процесу на дистанційній формі.

Ключові слова: дистанційна форма здобуття вищої освіти, онлайнове навчання, система управління навчанням Moodle, дистанційний курс, дистанційне заняття в синхронному режимі, дистанційне заняття в асинхронному режимі.

Krasiuk Iuliia Mykolayivna PhD of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Head of the Department of Informatics and systemology, Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman, Beresteysky prospect, 54/1, Kyiv, 03057, tel.: (044) 503-86-00, <https://orcid.org/0000-0003-4349-3119>

Silchenko Maryna Valeriivna PhD of Science in Economics, Associate Professor, Vice-rector on scientific and pedagogical work and digital transformation, Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman, Beresteysky prospect, 54/1, Kyiv, 03057, tel.: (044) 458-00-73, <https://orcid.org/0000-0003-4929-2561>

Kucheriava Tetiana Oleksiivna PhD of Science in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Informatics and systemology, Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman, Beresteysky prospect, 54/1, Kyiv, 03057, tel.: (044) 503-86-00, <https://orcid.org/0000-0001-8833-9153>

Nikolenko Larysa Anatoliivna PhD of Science in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Informatics and systemology, Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman, Beresteysky prospect, 54/1, Kyiv, 03057, tel.: (044) 503-86-00, <https://orcid.org/0000-0003-2721-9646>

Supruniuk Halyna Mykhailivna Senior lecturer of the Department of Informatics and systemology, Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman, Beresteysky prospect, 54/1, Kyiv, 03057, tel.: (044) 503-86-00, <https://orcid.org/0000-0001-7953-8257>

DISTANCE HIGHER EDUCATION: EXPERIENCE AND THE NEED FOR TRANSFORMATION

Abstract. Distance education is progressively developing each year across all its directions: massive open online courses, short-term programs and the distance form of higher education. Such demand is linked both to the rapid shift to distance education since the beginning of the COVID-19 pandemic and to the extremely relevant format of learning under martial law in terms of security conditions (confirmed by data on admission campaigns over the past years from the Unified State Electronic Database on Education Issues).

The authors conducted an analysis of the advantages and disadvantages of distance learning based on scientific research findings, based on their own nearly decade-long experience in conducting distance higher education at the Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman and insights into best European practices in the organization of distance education through participation in the ERASMUS+DEFEP project "Distance Education for Future: best EU practices in response to the requests of modern higher education seekers and labor market". Based on their research findings, this article outlines an updated concept for organizing the educational process in the distance form of higher education, which includes not only asynchronous but also regular synchronous interaction among participants in the educational process. The authors also describe a model for its implementation at the level of educational program curricula development for distance education, considering the optimal balance between synchronous and asynchronous interaction. Examples are provided of the distribution of learning hours in curricula allocated to synchronous and asynchronous modes, along with proposed schedules for organizing the educational process in the distance form.

Keywords: distance higher education, online learning, LMS Moodle, distance course, synchronous distance learning session, asynchronous distance learning session.

Постановка проблеми. Реалії українського сьогодення актуалізують перед закладами вищої освіти (ЗВО) вирішення завдання щодо ефективного провадження освітнього процесу на дистанційній формі здобуття вищої освіти (дистанційній формі навчання) для забезпечення освітніх потреб громадян: надання можливості усім бажаючим навчатися у безпечних умовах, реалізовувати право на якісне навчання на відстані та у зручний час.

Кожного року кількість українських ЗВО, які оголошують набір студентів на дистанційну форму навчання, зростає. Паралельно збільшується і кількість освітніх програм, які разом з денною та заочною формами здобуття вищої освіти пропонують і навчання за дистанційною формою.

Проведений авторами аналіз кількості конкурсних пропозицій українських ЗВО за формами здобуття вищої освіти у 2023 році засвідчує відносно незначний відсоток пропозицій за дистанційною формою навчання (Рис. 1, Рис. 2).

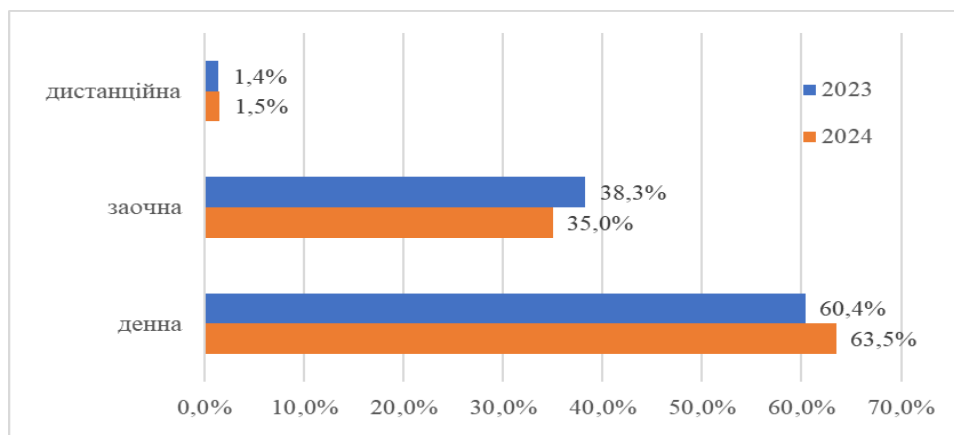

Рис. 1 Кількість конкурсних пропозицій українських ЗВО за формами навчання на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти у 2023 та 2024 роках

Джерело: розроблено авторами на основі [1]

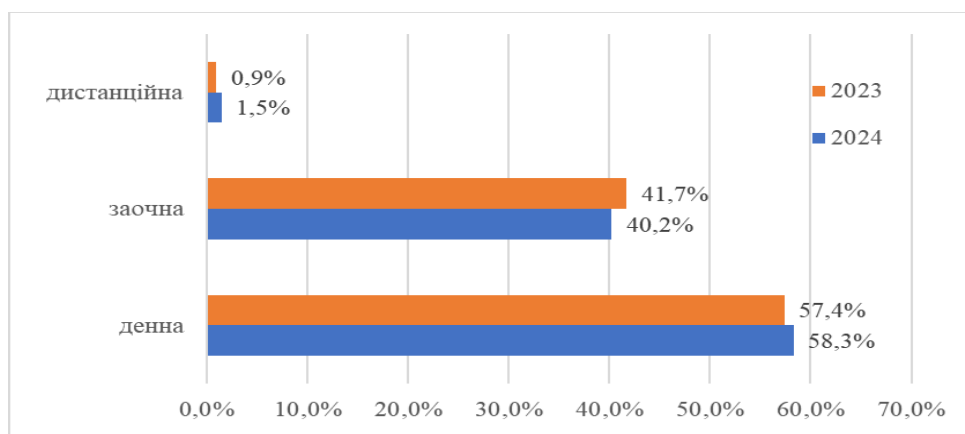

Рис. 2 Кількість конкурсних пропозицій українських ЗВО за формами навчання на другому (магістерському) рівні вищої освіти у 2023 та 2024 роках

Джерело: розроблено авторами на основі [1]

Такі показники, на нашу думку, обумовлені відсутністю на поточний момент у переважній більшості українських ЗВО сформованої екосистеми цифрової освіти, яка включає технічну, кадрову, навчально-методичну, нормативну та фінансову складові та забезпечує якісну системну організацію освітнього процесу не тільки з використанням технологій віддаленого навчання, але й за окремою інституційною формою здобуття вищої освіти — дистанційною.

Водночас, аналізуючи динаміку кількості заяв абітурієнтів протягом чотирьох останніх років в КНЕУ ім. В. Гетьмана, який здійснює підготовку

здобувачів на дистанційній формі навчання, можна стверджувати про формування тенденції до зростання на бакалаврському рівні вищої освіти (Рис. 3).

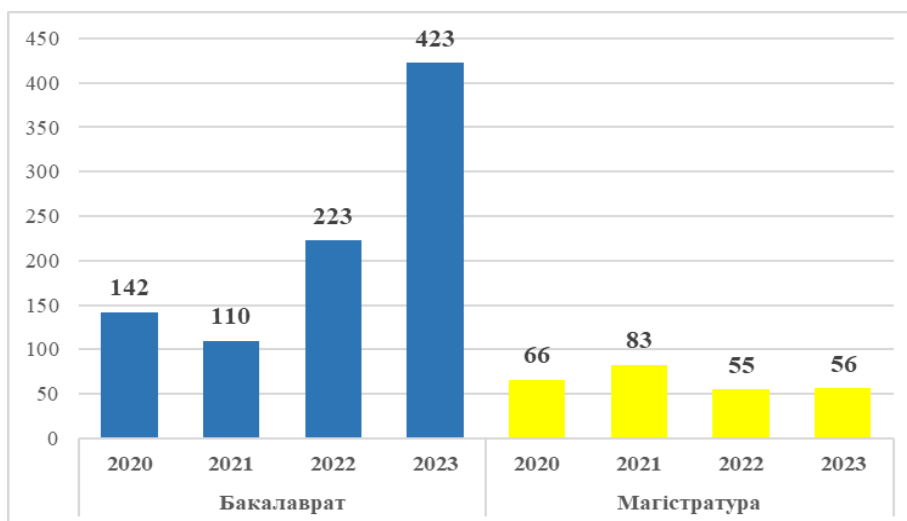

Рис. 3. Динаміка кількості заяв абітурієнтів в КНЕУ ім. В. Гетьмана на дистанційну форму здобуття вищої освіти за рівнями вищої освіти

Джерело: розроблено авторами на основі [1]

Стійке зростання кількості студентів на дистанційній формі здобуття вищої освіти (рис. 4) загострює необхідність вирішення наявних проблем (низький рівень самомотивації та самоорганізації студентів до систематичного навчання, часто не продуктивна комунікація між викладачем та студентами, ускладнена ідентифікація студентів під час контрольних заходів тощо) та потребує додаткових досліджень моделі організації освітнього процесу на дистанційній формі.

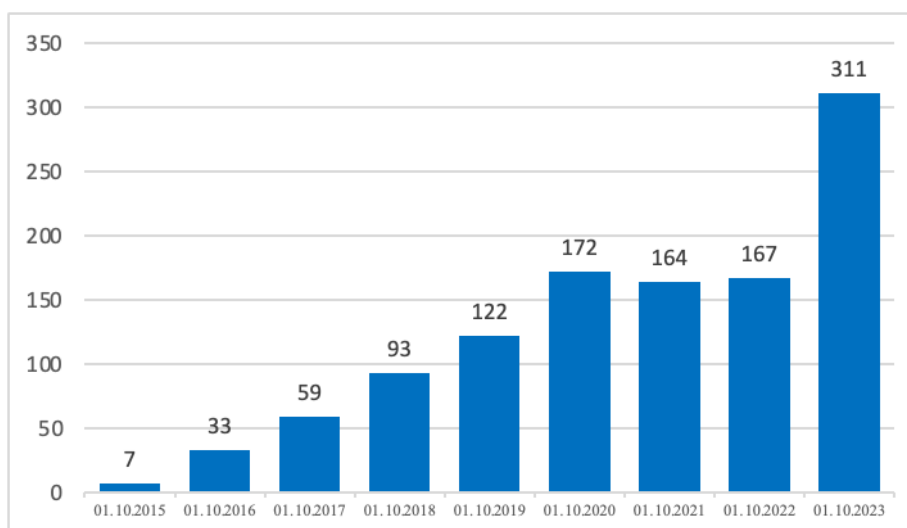

Рис. 4. Динаміка кількості студентів КНЕУ ім. В. Гетьмана на дистанційній формі здобуття вищої освіти на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти

Джерело: розроблено авторами

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню теоретичних та практичних питань організації дистанційного навчання в закордонних та вітчизняних університетах присвячені праці В.Ю. Бикова, О.О. Гриценчук, Ю.О. Жука [2], Л.А. Штефан, О.П. Борзенко [3], І.М. Ушкаленко, Ю.В. Зелінської [4].

Психологічні засади дистанційного навчання були детально досліджені М.Л. Смульсон, Ю.І. Машбицем та М.І. Жалдаком у монографії [5].

Аналіз педагогічних інноваційних методів у цифрову епоху проведено О.В. Дзюбенко, Н.В. Морзе, С.В. Василенко, Л.О. Варченко-Троценко, В.П. Вембер, М.А. Бойко, І.П. Воротніковою, Є.М. Смірнові-Трибульською [6], Є.В. Остропольською, Д.О.Березовським, О.С. Хорошайло [7].

Питання створення та використання дистанційних (електронних навчальних) курсів вивчали В.М. Кухаренко [8], В.В. Вишнівський, М.П. Гніденко, Г.І. Гайдур, О.О. Ільїн [9], Ю.В. Триус, І.В. Герасименко, В.М. Франчук [10], Н.В. Морзе; О.П. Буйницька, Л.О. Варченко-Троценко [11] та ін.

Цікаве дослідження проведене Романовським О.Г., Квасник О.В., Морозом В.М., Підбуцькою Н.В., Резнік С.М., Черкашиним А.І. Шаполовою В.В. [12] щодо вивчення думки студентів про якість дистанційної форми навчання та вагомості впливу різних факторів на динаміку її розвитку (Рис. 5).

Рис. 5. Сила впливу різних факторів на динаміку розвитку дистанційної форми здобуття вищої освіти (ДистФ) в Україні
Джерело: розроблено авторами на основі [12]

Результати даного дослідження свідчать, що на думку студентів університети наразі мають близько третини факторного впливу на динаміку розвитку дистанційної форми здобуття вищої освіти. Тому вирішення питання

забезпечення ефективної реалізації освітньої програми на дистанційній формі відповідно до запитів здобувачів з урахуванням як її переваг, так її недоліків (рис. 6), підкреслює актуальність оновлення концепції організації освітнього процесу на дистанційній формі навчання.

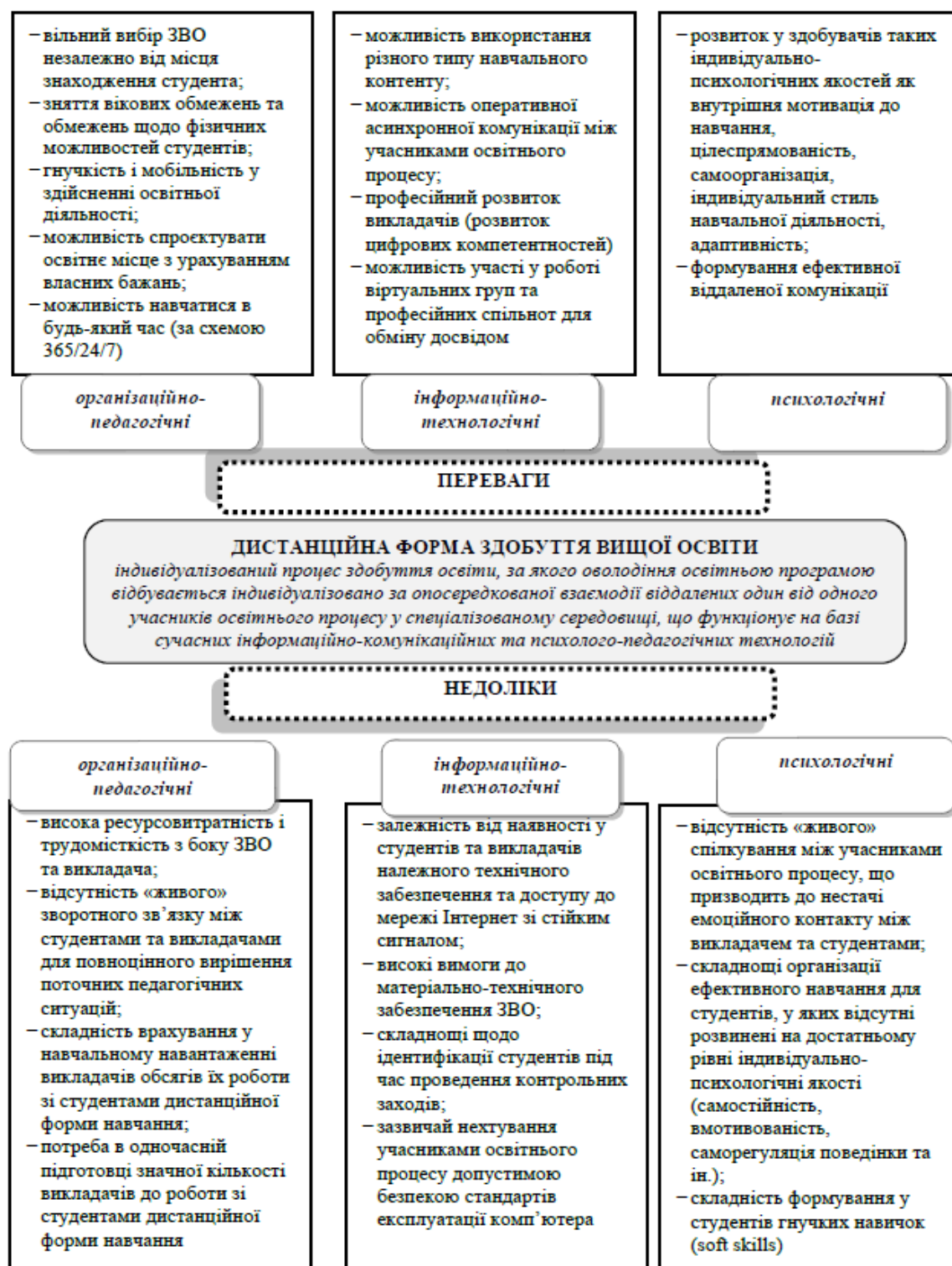

Рис. 6. Переваги на недоліки дистанційної освіти
Джерело: розроблено авторами на основі [13, 14]

Мета статті. Сформувати на базі оновленої концепції організації освітнього процесу на дистанційній формі здобуття вищої освіти модель розробки навчальних планів та технологію її реалізації.

Виклад основного матеріалу. Протягом десятирічного провадження у КНЕУ ім. В. Гетьмана освітнього процесу на дистанційній формі здобуття вищої освіти завдання формування технічного, кадрового, навчально-методичного, нормативного та фінансового забезпечення для організації освітнього процесу за дистанційною формою здобуття вищої освіти комплексно вирішувалися на семи рівнях:

– *рівень університету* — створення окремого структурного підрозділу — Інституту дистанційної освіти (ІДО); формування нормативного забезпечення [15–17] щодо реалізації дистанційного навчання в університеті; закупівля найнеобхіднішого технічного обладнання; вибір загальноуніверситетської системи управління навчанням (платформа Moodle) та впровадження її в інформаційне середовище університету; запровадження постійно діючих курсів підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників університету «Дистанційні технології в освітньому просторі університету»;

– *рівень ІДО* — забезпечення навчально-наукової, методичної (у тому числі через моніторинг дистанційних курсів навчальних дисциплін (ДК) стосовно відповідності Уніфікованим вимогам щодо структури ДК [16, Додаток В]), організаційної, технічної, програмної та інформаційної підтримки використання технологій дистанційного та електронного навчання на базі платформи Moodle в освітньому та цифровому просторі Університету у форматі «365/24/7»;

– *рівень дирекції навчально-наукового інституту / деканату факультету* — забезпечення організаційної роботи із студентами дистанційної форми навчання (ведення навчальних карток, робота з електронним портфоліо студента в ПС «ДЕКАНАТ», організація переведення / відрахування / поновлення, ведення студента в ЄДЕБО тощо);

– *рівень гаранта та проєктної групи освітньої програми* — розробка освітньої програми (ОП); формування навчального плану для студентів дистанційної форми навчання; співпраця з ІДО, кафедрами та викладачами, які мають навантаження на дистанційній формі навчання; співпраця зі стейкхолдерами ОП; забезпечення акредитації ОП;

– *рівень кафедри* — мотивація розвитку цифрових компетентностей науково-педагогічних працівників кафедри; моніторинг дистанційних курсів навчальних дисциплін (ДК) кафедри щодо якісного наповнення навчальним контентом;

– *рівень науково-педагогічного працівника* — розвиток власних цифрових компетентностей; розробка авторських дистанційних курсів на платформі Moodle та їх сертифікація; організація навчального процесу для студентів дистанційної форми навчання через дистанційні курси платформи Moodle;

– *рівень студента дистанційної форми* — системна реалізація навчальної діяльності студента через дистанційні курси платформи Moodle.

Діюча модель організації дистанційної форми здобуття вищої освіти в КНЕУ ім. В. Гетьмана базувалася на комплексному використанні дистанційних курсів навчальних дисциплін, розміщених на загальноуніверситетській платформі Moodle, та асинхронній взаємодії учасників освітнього процесу. Як показав багаторічний досвід реалізації дана модель, що повністю відповідає основним ідеям дистанційного навчання «навчання будь-де та будь-коли», є досить ефективною, однак має ряд недоліків, які в першу чергу пов'язані з відсутністю синхронної взаємодії між викладачами та студентами. Така організація освітнього процесу сприяє зниженню самомотивації та самоорганізації студентів до регулярного навчання, погіршує зворотній зв'язок «викладач–студент–викладач» та не забезпечує повноцінного формування у студентів соціальних навичок (soft skills), що призводить до зниження якості навчання.

З метою пошуку шляхів забезпечення високої якості дистанційної освіти та вирішення виявлених проблем та недоліків існуючої моделі організації освітнього процесу за дистанційною формою, з 1 січня 2023 року командою КНЕУ ім. В. Гетьмана, до складу якої входять Марина Сільченко, Юлія Красюк та Тетяна Кучерява, розпочато роботу в рамках проєкту 101083143 — DEFEP «Distance Education for Future: best EU practices in response to the requests of modern higher education seekers and labor market» (Дистанційна освіта для майбутнього: кращі практики ЄС у відповідь на запити здобувачів сучасної вищої освіти та ринку праці) в рамках програми Еразмус+ за напрямком ERASMUS-EDU-2022-CBHE-STRAND-2 – Capacity Building in the field of Higher Education: Strand 2 – Partnerships for transformation in higher education [18, 19].

Під час реалізації цього проєкту відбулось ознайомлення з кращими європейськими практиками в організації дистанційної освіти (в Університеті Саарланд (Universitat des Saarlandes, м. Саарбрюкен, Німеччина), в Університеті Короля Хуана Карлоса (Universidad Rey Juan Carlos, м. Мадрид, Іспанія), в Університеті Палермо (Università degli Studi di Palermo, м. Палермо, Італія), проведене соціологічне опитування усіх груп стейкхолдерів щодо їх бачення дистанційної освіти, переваг та недоліків, пріоритетів, потреб та запитів щодо дистанційної освіти, сформований аналітичний звіт про передумови та ключові тенденції подальшого реформування дистанційної освіти в її методологічній, інституційній, організаційній, нормативній, кадровій та технічній складовій на підставі аналізу поточного стану дистанційної освіти в Україні, Молдові та країнах Європейського Союзу, проведене наукове дослідження, результати якого представлені в монографії з методології дистанційної вищої освіти (готується до публікації), підготовлений пакет типових норма-

тивних документів, які регламентують дистанційну форму здобуття вищої освіти на рівні університету.

Також нами був проведений аналіз ефективності діючої в КНЕУ ім. В. Гетьмана системи організації дистанційної форми здобуття вищої. У рамках цього було проведено обговорення проблем та недоліків існуючої моделі дистанційної освіти з науково-педагогічними працівниками (НПП) на університетських навчально-методичних конференціях, форумах, круглих столах, вебінарах, курсах підвищення кваліфікації «Дистанційні технології в освітньому просторі Університету». З метою вивчення думок наших студентів щодо поліпшення дистанційної освіти ми проводили опитування в режимі інтерв'ю здобувачів вищої освіти нашого університету не тільки дистанційної форми, а і студентів денної форми, які навчаються наразі в умовах воєнного стану в змішаному або дистанційному форматах.

Результати такого всебічного дослідження засвідчили нагальну потребу виокремити в навчальних планах дистанційної форми здобуття вищої освіти дистанційні заняття у синхронному режимі та дистанційні заняття у асинхронному режимі (табл. 1), а потужний досвід, отриманий науково-педагогічними працівниками щодо організації в дистанційному форматі процесу навчання на денній формі здобуття вищої освіти за особливих обставин, зокрема в проведенні занять на базі хмарних сервісів організації відеозв'язку, надав інструменти — педагогічні і цифрові — реалізації нової концепції організації освітнього процесу на дистанційній формі здобуття вищої освіти.

Важливим для формування навчального плану певної освітньої програми є визначення на рівні ЗВО співвідношення дистанційних занять в синхронному і асинхронному режимах з урахуванням:

- **особливостей галузі знань / спеціальності**, до яких належить освітня програма; у КНЕУ ім. В. Гетьмана особливості провадження всіх освітніх програм не суперечать принципам реалізації технологій дистанційного навчання;

- **рівня вищої освіти** (наприклад, на першому (бакалаврському) та другому (магістерському) рівнях вищої освіти розподіл годин навчальних занять може різнитися; у КНЕУ ім. В. Гетьмана обсяг індивідуальної роботи зі студентами магістратури більше;

- визначеної в ЗВО **вартості навчання** за дистанційною формою відносно вартості на денній та заочній формах (чим більше дистанційних занять в синхронному режимі, тим більшою має бути вартість контракту); у КНЕУ ім. В. Гетьмана вартість навчання на дистанційній формі більше ніж на заочній;

- основної ідеї дистанційної освіти «**навчання будь-де і будь-коли**», яка проголошує мінімізацію обсягу дистанційних занять в синхронному

режимі; у КНЕУ ім. В. Гетьмана не забороняється студентам дистанційної форми за об'єктивних причин опановувати навчальну дисципліну переважно в асинхронному режимі.

Таблиця 1. — Основні види навчальних занять за оновленою концепцією організації освітнього процесу на дистанційній формі здобуття вищої освіти

	Дистанційне заняття в синхронному режимі	Дистанційне заняття в асинхронному режимі
Особливості навчальних занять	Передбачає віддалену синхронну взаємодію між суб'єктами дистанційного навчання	Передбачає віддалену асинхронну взаємодію між суб'єктами дистанційного навчання
Простір навчальної комунікації	Хмарні сервіси організації синхронного відеозв'язку (наприклад, Zoom)	Система управління навчанням (наприклад, Moodle)
Тривалість (для формування навчального плану та обліку навантаження НПП)	2 академічні години	2 академічні години
Навчальна взаємодія	Навчальна взаємодія «студент—викладач» має чітко визначені часові рамки тривалістю у дві академічні години. Рекомендовано проводити за розкладом, сформованим відповідним відділом ЗВО	Навчальна взаємодія «студент—викладач» відбувається із затримкою в часі: у будь-які дні тижня у зручний для здобувача та викладача час. Не передбачається відображення у розкладі
Призначення	Таке заняття може бути використане науково-педагогічним працівником для проведення оглядових чи проблемних лекцій, командної роботи над завданнями, консультацій, захистів студентами виконаних робіт тощо	Використовується для опрацювання студентом навчального контенту дистанційного курсу, організації викладачем дискусій на форумах, виконання студентом навчальних завдань та перевірки їх викладачем, організації контрольних заходів та іншої навчальної комунікації

Водночас важливим для формування графіку навчального процесу, який є складником навчального плану, стає визначення в ЗВО оптимальної для нього схеми розподілу дистанційних занять в синхронному та асинхронному режимах протягом семестру (Табл.2).

Таблиця 2. — Схеми формування графіку навчального процесу на дистанційній формі здобуття вищої освіти

Схема А	Схема В	Схема С
<i>Рівномірний синхрон</i>	<i>Періодичний синхрон</i>	<i>Блочний синхрон</i>
Рівномірний розподіл дистанційних занять в синхронному та асинхронному режимі протягом семестру	Дистанційні заняття в синхронному режимі проводяться періодично впродовж семестру	Дистанційні заняття в синхронному режимі проводяться протягом одного-двох тижнів один-два рази на семестр
Кожного тижня плануються кілька днів для дистанційних занять в синхронному режимі, інші дні — для занять в асинхронному режимі	Дистанційні заняття в синхронному режимі плануються в один-два дні, наприклад, у перший тиждень місяця. Інші тижні використовують для дистанційних занять в асинхронному режимі	Дистанційні заняття в синхронному режимі плануються в будь-які дні одного-двох тижнів один-два рази на семестр. Інші тижні використовують для дистанційних занять в асинхронному режимі

Організація навчання студентів дистанційної форми за кожною з наведених схем формування графіку навчального процесу буде дисциплінувати як студентів, так і викладачів, сприятиме покращенню комунікації «викладач—студент—викладач», що в свою чергу дозволить викладачам більш якісно коригувати навчальну діяльність студента на рівні дисципліни, розвиваючи його м'які навички. У нашому університеті з наступного навчального року буде реалізовуватися схема В, періодичний синхрон (рис. 7).

Місяць	Вересень					Жовтень				Листопад				Грудень					Січень				Лютий					Березень					Квітень					Травень				Червень					Липень				Серпень			
Тиждень	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52		
Дати	1	8	15	22	29	6	13	20	27	3	10	17	24	1	8	15	22	29	5	12	19	26	2	9	16	23	30	6	13	20	27	4	11	18	25	1	8	15	22	29	5	12	19	26	2	9	16	23	31					
1 курс	л	л																	с	с	с	к	к/л																															
2 курс	л	л																	с	с	с	к	к/л																															
3 курс	л	л																	с	с	с	к	к/л																															
4 курс	л	л																	с	с	с	к	к/л																															
Всього:																																																						
Умовні позначення :																																																						
Ліквідація академічної і Зан.в.синхр.реж. (Zm)																																																						
Зан.в.асинхр.реж. (Md)																																																						
Міждисципл. Екз.сесія																																																						
Канікули																																																						
Практика																																																						
Атестація																																																						

Рис. 7. Приклад шаблону формування розкладу навчальних занять в КНЕУ ім. В. Гетьмана для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти з використанням корпоративних профілів хмарного сервісу Zoom та LMS Moodle відповідно до схеми В (періодичний синхрон)

При цьому навчальний план для здобувачів вищої освіти дистанційної форми є повністю ідентичним навчальному плану денної форми тієї самої освітньої програми, однак, має особливості, продемонстровані на рис. 7.

Багаторічний досвід провадження освітньої діяльності на дистанційній формі навчання вищої освіти в КНЕУ ім. В. Гетьмана став підґрунтям для формалізації розподілу навчальних годин в межах освітнього компонента між різними видами навчальної діяльності.

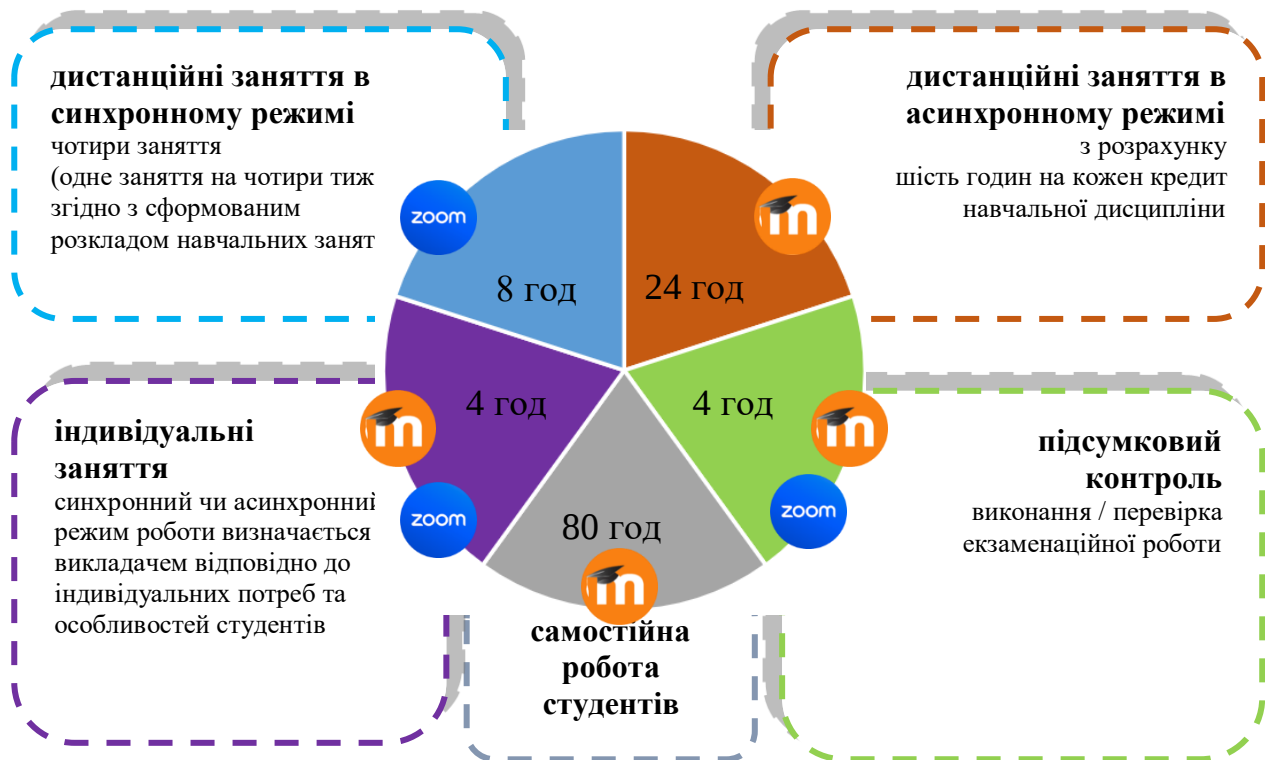

Рис. 7. Модель розподілу навчальних годин на один семестр на прикладі чотири кредитної навчальної дисципліни освітньої програми (форма підсумкового контролю — екзамен)

Джерело: розроблено авторами

Також у навчальному плані для освітніх компонентів практичної підготовки (практика, тренінги, підготовка та захист кваліфікаційної роботи, атестаційний (кваліфікаційний) екзамен) повинні бути передбачені:

- вісім годин дистанційних занять в синхронному режимі — для тренінгу з циклу практичної підготовки;
- години дистанційних занять в асинхронному режимі (з розрахунку шість годин на кожен кредит) — для тренінгу з циклу практичної підготовки;
- години дистанційних занять в асинхронному режимі (з розрахунку дві години на кожен кредит) — для практики та підготовки та захисту кваліфікаційної роботи;
- години дистанційних занять в синхронному та асинхронному режимах та години на атестаційний (кваліфікаційний) екзамен не передбачаються;
- решта годин відводиться на самостійну роботу студента.

Висновки. На нашу думку, запропоновані зміни у моделі організації освітнього процесу на дистанційній формі здобуття вищої освіти, які забезпечать не тільки асинхронну, а і синхронну взаємодію, дозволять підвищити рівень самоорганізації студентів і викладачів, будуть стимулювати студентів до регулярної роботи, нададуть викладачам засоби ідентифікації студентів та їх робіт, впорядкують та систематизують комунікацію та за рахунок можливості отримання швидкої допомоги дозволять коригувати індивідуальну навчальну траєкторію на рівні навчальної дисципліни, та дозволять формувати у студентів *soft skills*. Запропоновані принципи формування за даної моделі навчального плану та графіку навчального процесу, розподілу навчальних годин для різних видів занять для кожної навчальної дисципліни, на думку авторів дозволять підвищити якість освітнього процесу на дистанційній формі навчання. Зазначені новації будуть впроваджені в КНЕУ ім. В. Гетьмана та інших університетах — учасниках грантового проєкту з 2024-2025 н.р. Тому подальші наші дослідження будуть пов'язані з вивченням ефективності запропонованої моделі.

Література:

1. Єдина державна електронна база з питань освіти – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://vstup.edbo.gov.ua/offers/>
2. Дистанційне навчання в країнах Європи та США і перспективи для України. Інформаційне забезпечення навчально-виховного процесу: інноваційні засоби і технології : монографія / В. Ю. Биков, О.О. Гриценчук, Ю.О. Жук. – Київ : Атіка, 2005. – С. 11-178.
3. Штефан Л.А. Особливості організації дистанційного навчання студентської молоді в Канаді : ретроспективний аналіз: монографія. / Л.А. Штефан, О.П. Борзенко. – Харків : ХНАДУ, 2015. – 181 с.
4. Ушкаленко І. М. Дистанційна форма навчання у вищих навчальних закладах України та інших країн світу / І.М. Ушкаленко, Ю.В. Зелінська // Ефективна економіка. – 2018. – № 4. – С. 54-60.
5. Дистанційне навчання: психологічні засади : монографія / М.Л. Смульсон, Ю.І. Машбиць, М.І. Жалдак. – Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2012. – 240 с.
6. Інноваційні педагогічні методи в цифрову епоху: навчальний посібник / за заг. ред О.В. Дзюбенко. – Кам'янець-Подільський: ТОВ «Друкарня Рута», 2021. – 267 с.
7. Остропольська Є. Інноваційні методики навчання студентів закладів вищої освіти в умовах дистанційної форми навчання / Є. Остропольська, Д. Березовський, О. Хорошайло // «IT Synerg». – 2022. – № 1. – С. 63-75.
8. Дистанційне навчання: умови застосування. Дистанційний курс : навч. посіб. / за ред. В.М. Кухаренка. 3-тє вид. – Харків : НТУП «Торсінг», 2019. – 320 с.
9. Організація дистанційного навчання. Створення електронних навчальних курсів та електронних тестів : навчальний посібник. / В.В. Вишнівський, М.П. Гніденко, Г.І. Гайдур, О.О. Ільїн.:– Київ : ДУТ, 2018. – 140 с.
10. Система електронного навчання ВНЗ на базі MOODLE : метод. посіб. / Ю.В. Триус, І.В. Герасименко, В.М. Франчук. – Черкаси : ЧДТУ, 2012. – 220 с.
11. Створення сучасного електронного курсу в системі MOODLE: навч. посіб. / Н.В. Морзе, О.П. Буйницька, Л.О. Варченко-Троценко. – Київ : Київський університет імені Бориса Грінченка, 2016. – 232 с.

12. Романовський О.Г. Фактори розвитку та напрями вдосконалення дистанційної форми навчання в системі вищої освіти України / О.Г. Романовський, О.В. Квасник, В.М. Мороз, Н.В. Підбуцька, С.М. Резнік, А.І. Черкашин et al. // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2019. – Том 74, № 6. – С. 20-42.

13. Мороз С.А. Дистанційна форма здобуття вищої освіти: аналіз думки студентів щодо якості, переваг і недоліків / С.А. Мороз, О.Г. Романовський, В.М. Мороз, С.М. Домбровська, Л.М. Грень, Л.А. Помаза-Пономаренко // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2020. – Том 79, № 5. – С. 276-295.

14. Язвінська Н.В. Маркетингове дослідження сучасних форм здобуття вищої освіти в Україні / Н.В. Язвінська // Економічний вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут». – 2021. – вип. 19. – С. 136-145

15. Положення про дистанційне навчання в Київському національному економічному університеті імені Вадима Гетьмана – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://drive.google.com/file/d/1Rl9uPW0_1exVYjU-X5Ze17sPLBqjyxOd/view

16. Положення про дистанційні курси та їх сертифікацію в Київському національному економічному університеті імені Вадима Гетьмана – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://drive.google.com/file/d/164Ajz7kC1JQNtm3LSV0Nm58fbqLbRYxr/view>

17. Положення про Інститут дистанційної освіти Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://drive.google.com/file/d/1jHxblUk_MMzXyqsiptyogTq8hYUcduf7/view

18. DEFEP Дистанційна освіта майбутнього: найкращі практики ЄС – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://defep.chmnu.edu.ua/uk/summary-ua/>

19. Проект Erasmus «DEFEP-Distance Education for Future» – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://kneu.edu.ua/ua/University_en/international_connections/defep/

References:

1. Yedyna derzhavna elektronna baza z pytan osvity [The unified state electronic database on education]. (n.d). vstup.edbo.gov.ua/offers. Retrieved from <https://vstup.edbo.gov.ua/offers/> [in Ukrainian].

2. Bykov, V.YU., Hrytsenchuk, O.O., & Zhuk, YU.O. (2005). *Dystantsiine navchannia v krainakh Yevropy ta SSHA i perspektyvy dlia Ukrainy. Informatsiine zabezpechennia navchalno-vykhovnoho protsesu: innovatsiini zasoby i tekhnolohii* [Distance learning in Europe and the USA and prospects for Ukraine. Information support of the educational process: innovative means and technologies]. Kyiv: Atika [in Ukrainian].

3. Shtefan, L.A. & Borzenko, O.P. (2015). *Osoblyvosti orhanizatsii dystantsiinoho navchannia studentskoi molodi v Kanadi : retrospektyvnyi analiz* [Peculiarities of distance learning organization of student youth in Canada: retrospective analysis]. Kharkiv: KHNADU [in Ukrainian].

4. Ushkalenko, I.M., & Zelinska, YU.V. (2018). *Dystantsiina forma navchannia u vyshchykh navchalnykh zakladakh Ukrainy ta inshykh krain svitu* [Distance form of education in higher educational institutions of Ukraine and other countries of the world]. *Efektivna ekonomika – Efficient economy*, 4, 54-60 [in Ukrainian].

5. Smulson, M.L., Mashbyts, YU.I., & Zhaldak, M.I. (2012). *Dystantsiine navchannia: psykholohichni zasady* [Distance learning: psychological foundations]. Kirovohrad: Imeks-LTD [in Ukrainian].

6. Dzyubenko, O.V. (Eds). (2021). *Innovatsiini pedahohichni metody v tsyfrovu epokhu* [Innovative pedagogical methods in the digital age]. Kamianets-Podilskyi: TOV «Drukarnya Ruta» [in Ukrainian].

7. Ostropolska, YE., Berezovsky, D., & Khoroshaylo, O. (2022). *Innovatsiini metodyky navchannia studentiv zakladiv vyshchoi osvity v umovakh dystantsiinoi formy navchannia* [Innovative teaching methods for students of higher education institutions in conditions of distance education]. *IT Synerg*, 1, 63-75 [in Ukrainian].

8. Kukhareuka, V.M. (Eds). (2019). *Dystantsiine navchannia: umovy zastosuvannia. Dystantsiinyi kurs [Distance education: conditions of application. Distance course]*. (3rd ed.). Kharkiv: NTU PI «Torsinh» [in Ukrainian].
9. Vyshnivskiy, V.V., Hnidenko, M.P., Haydur, H.I., & Ilin, O.O. (2018). *Orhanizatsiia dystantsiinoho navchannia. Stvorennia elektronnykh navchalnykh kursiv ta elektronnykh testiv [Organization of distance education. Creation of electronic training courses and electronic tests]*. Kyiv: DUT [in Ukrainian].
10. Tryus, Yu.V., Herasymenko, I.V., & Franchuk, V.M. (2012). *Systema elektronnoho navchannia VNZ na bazi MOODLE [E-learning system of universities based on MOODLE]*. Cherkasy: ChDTU [in Ukrainian].
11. Morze, N.V., Buinytska, O.P., & Varchenko-Trotsenko, L.O. (2016). *Stvorennia suchasnoho elektronnoho kursu v systemi MOODLE [Creation of a modern electronic course in the MOODLE system]*. Kyiv: Kyivskiy universytet imeni Borysa Hrinchenka [in Ukrainian].
12. Romanovskyi, O.H., Kvasnyk, O.V., Moroz, V.M., Pidbutska, N.V., Reznik, S.M., Cherkashyn, A.I. et al. *Faktyory rozvytku ta napriamy vdoshkonalennia dystantsiinoi formy navchannia v systemi vyshchoi osvity Ukrainy [Development factors and directions of improvement of distance education in the system of higher education of Ukraine]. Informatsiini tekhnolohii i zasoby navchannia – Information technologies and teaching aids, Vols. 74, 1, 20-42 [in Ukrainian]*.
13. Moroz, S.A., Romanovskyi, O.H., Moroz, V.M., Dombrovska, S.M., Hren, L.M., & Pomaza-Ponomarenko, L.A. (2020). *Dystantsiina forma zdobuttia vyshchoi osvity: analiz dumky studentiv shchodo yakosti, perevah i nedolikhiv [Distance form of obtaining higher education: analysis of students' opinion regarding quality, advantages and disadvantages]. Informatsiini tekhnolohii i zasoby navchannia – Information technologies and teaching aids, Vols. 79, 5, 276-295 [in Ukrainian]*.
14. Yazvinska, N.V. (2021). *Marketynhove doslidzhennia suchasnykh form zdobuttia vyshchoi osvity v Ukraini [Marketing research of modern forms of obtaining higher education in Ukraine]. Ekonomichnyi visnyk Natsionalnoho tekhnichnoho universytetu Ukrainy «Kyivskiy politekhnichnyi instytut» – Economic Bulletin of the National Technical University of Ukraine «Kyiv Polytechnic Institute», issue 19, 136-145 [in Ukrainian]*.
15. *Polozhennia pro dystantsiine navchannia v Kyivskomu natsionalnomu ekonomichnomu universyteti imeni Vadyma Hetmana [Regulations on distance learning at Vadym Hetman Kyiv National University of Economics]*. (n.d). drive.google.com/file/d/1Rl9uPW0_1exVYjU-X5Ze17sPLBqjyxOd/view. Retrieved from https://drive.google.com/file/d/1Rl9uPW0_1exVYjU-X5Ze17sPLBqjyxOd/view [in Ukrainian].
16. *Polozhennia pro dystantsiini kursy ta yikh sertyfikatsiiu v Kyivskomu natsionalnomu ekonomichnomu universyteti imeni Vadyma Hetmana [Regulations on distance courses and their certification at Vadym Hetman Kyiv National University of Economics]*. (n.d). drive.google.com/file/d/164Ajz7kC1JQNtm3LSV0Nm58fbqLbRYxr/view. Retrieved from <https://drive.google.com/file/d/164Ajz7kC1JQNtm3LSV0Nm58fbqLbRYxr/view> [in Ukrainian].
17. *Polozhennia pro Instytut dystantsiinoi osvity Kyivskoho natsionalnoho ekonomichnoho universytetu imeni Vadyma Hetmana [Regulations on the Distance Education Institute of Vadym Hetman Kyiv National University of Economics]*. (n.d). drive.google.com/file/d/1jHxblUk_MMzXyqsipryogTq8hYUcduf7/view. Retrieved from https://drive.google.com/file/d/1jHxblUk_MMzXyqsipryogTq8hYUcduf7/view [in Ukrainian].
18. DEFEP *Dystantsiina osvita maibutnoho: naikrashchi praktyky YeS [DEFEP Distance education of the future: EU best practices]*. (n.d). defep.chmnu.edu.ua/uk/summary-ua/. Retrieved from <https://defep.chmnu.edu.ua/uk/summary-ua/> [in Ukrainian].
19. *Proiekt Erasmus «DEFEP-Distance Education for Future» [Erasmus project «DEFEP-Distance Education for Future»]*. (n.d). kneu.edu.ua/ua/University_en/international_connections/defep/. Retrieved from https://kneu.edu.ua/ua/University_en/international_connections/defep/ [in Ukrainian].